

Motion till riksdagen 2009/10:Fi292

av **Ulf Holm och Mikaela Valtersson (mp)**

Sociala kriterier vid offentlig upphandling

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att sociala kriterier bör tydliggöras som ett möjligt instrument vid offentlig upphandling för att skapa arbete för grupper som är utanför arbetsmarknaden.

Motivering

Det finns en allmän uppfattning om att lagen om offentlig upphandling, LOU, är ett stort hinder för många småföretagare och därmed bidrar till ett oligopolliknande förhållande av privata entreprenörer som ingen eftersträvar. Det finns därför ett stort behov av en översyn av LOU, vilket också har initierats. Samtidigt kan man redan i dag fråga sig om det går att utveckla tillämpningen av lagen såsom den ser ut idag.

Redan idag finns andra kriterier än pris och kvalitet att ta hänsyn till vid offentliga upphandlingar. Det finns numera utvecklade nationella kriterier för grön upphandling, där t.ex. Sverige är ett föregångsland inom EU. År 2010 bör minst hälften av all upphandling inom EU ha gröna kriterier enligt den tidigare miljökommissionären Margot Wallström (se artikel i dagenssamhalle.se 24 juni 2008). Det är viktigt att se upphandlingsinstrumentet som ett medel för att uttrycka politisk vilja och ledning.

Ett annat intressant politikområde inom vilket vi måste utveckla användningen av offentlig upphandling är arbetsmarknadspolitiken. Det är en verklig vinn-vinn-lösning om offentlig sektor kan få tjänster utförda om det sker i kombination med att det skapas arbete för och med människor som står utanför arbetsmarknaden. Där är användningen av s.k. sociala kriterier viktig att utveckla.

Fel! Okänt namn på

Sociala kriterier anses tillåtna som utvärderingskriterier inom EU-rätten och kan därför användas för att fastställa vilket anbud som är mest ekonomiskt fördelaktigt.

Sociala hänsyn kan också användas som ett s.k. tillkommande kriterium, dvs. ett kriterium som används för att särskilja två eller flera likvärdiga anbud. Sådana kriterier får användas inom det sociala området och måste då anges i annonsen om upphandling.

Sociala kriterier får främjas genom att den upphandlande enheten ställer villkor om hur kontraktet ska utföras. Förutsättningen är att villkoren är kända för anbudssökande respektive anbudsgivare. Här följer några exempel på villkor som den upphandlande enheten kan ställa på utföraren:

- ? Krav på att anbudsgivaren vid utförandet anställer arbetslösa, särskilt långtidsarbetslösa, eller anordnar utbildning för arbetslösa.
- ? Krav på att anbudsgivaren vid utförandet gör något för att främja jämställdhet eller mångfald i fråga om ras eller etniskt ursprung.
- ? Krav på att uppdragstagaren för utförandet anställer ett större antal personer med funktionshinder än vad som krävs enligt nationell lagstiftning.

Villkoren ska vid upphandling av varor, byggentreprenader m.m. och A-tjänster anges i annonsen om upphandling. Vid upphandling av B-tjänster ska villkoren anges i annonsen, anbudsinvjudan eller i förfrågningsunderlaget.

I regeringens proposition med förslag till vissa ändringar i LOU skriver regeringen (prop. 2001/02:142), med hänvisning till EU-kommissionen, följande:

... villkor för kontraktets utförande är förenliga med direktivet förutsatt att de inte är direkt eller indirekt diskriminerande i förhållande till anbudsgivare i andra medlemsländer och förutsatt att de angetts i annonsen om upphandling. Vidare anges att *de /kontrakten/ särskilt kan användas för att befrämja sysselsättning för människor som är socialt utsatta eller utslagna eller att motverka arbetslöshet.* (Vår kursivering)

Kommuner har ansvaret för sysselsättning av olika grupper och dessutom den myndighet som betalar försörjningsstöd. Här finns det en möjlighet att kombinera kommunens skyldighet att bereda människor meningsfull sysselsättning, samtidigt som man får olika kommunala behov tillgodosedda.

Kommunala bostadsbolag i Göteborg och Stockholm har så sakteliga börjat använda sig av denna möjlighet för grönyteskötsel och städtjänster och samtidigt kunnat erbjuda arbetslösa ungdomar i förorten riktiga jobb.

Det behövs ingen ny lagstiftning för detta. Problemet är att riksdagen i Sverige inte har tydliggjort denna möjlighet inom ramen för existerande lagstiftning. Det finns ett stort behov av detta. Då kommer säkerligen användningen av sociala kriterier vid offentlig upphandling att öka väsentligt.

Stockholm den 5 oktober 2009

Ulf Holm (mp)

Mikaela Valtersson (mp)